

КАРТА
СВІТУ

Ешколь Нево

ТРИ ПОВЕРХИ

Роман

ХАРКІВ
«ФІЛІО»
2020

Перший поверх

Власне, я намагаюсь тобі довести, що за цією несподіванкою стояло дещо інше, про що ми з Еелет не наважилися сказати, хоча десь у глибині знали — гаразд, я знав, — що це може статися. Ознаки цього були скрізь, проте ми вирішили їх не помічати. Адже дуже зручно, коли сусіди можуть доглянути ваших дітей! Подумай сам. За п'ять хвилин до відходу ти береш дитину — жодних сумок, колясок — стукаєш у двері навпроти, та й по всьому. Вона рада побути з ними. Вони раді з нею погратись. І ти радий, що маєш змогу перейматися власними справами. Та це й дешевше, ніж няньку винаймати. Говорити про таке не заведено, але в мене немає сил на самоцензуру, і тому розповім усе як є, а ти пообіцяй, що не напишеш про це в якійсь своїй книжці, гаразд?

Таке подружжя пенсіонерів і гадки не має, скільки на вільному ринку платять нянці-бєбіситеру. Вони, либонь, не заходять на сайти оголошень бєбіситерів. Тому можеш запропонувати їм будь-яку ціну. Так ми і вчинили. Двадцять шекелів за годину. Дев'ять років тому це була нормальна ціна. Замало, але нормально. Тим часом ціна в нашій окрузі піднялася до сорока, але ми запропонували двадцять. Часом Еелет нагадувала мені, що, мовляв, годилося б платити більше. І я обіцяв, звичайно, збільшити платню. Але залишилося усе-таки двадцять. А вони нічого й не казали. Чемні люди — іммігранти з німецьких євреїв, тобто єким. Чоловік ходить удома в костюмі з краваткою, а вона викладає фортепіано у консерваторії та висловлюється по-старому: «Якщо

зволите». Може, вони й торгувалися б, але вважають, що їм це не личить. А ми собі говорили — не вголос, а радше подумки,— буцім тепер вони хоч якусь розраду матимуть у своєму нудному житті. Вони ще нам мають приплачувати за привілей доглядати Офрі.

Наразі не пригадую точно, скільки їй було, коли ми вперше залишили її з ними, але була вона зовсім малою. Через скільки часу після пологів можна мати з жінкою статеві стосунки? Через місяць? Півтора? Тоді все й почалося. Із сексу. В останній місяць вагітності у Еелет була токсемія, і я не міг її чіпати. Через місяць після пологів у неї все ще була кровотеча. А в мене від статевого збудження в голові макітрилося. Раніше в мене такого не було: під час зустрічі я пожирав клієнтку очима й уявляв, як тягну її до кімнати відпочинку і зриваю з неї одяг. Найдивніше те, що жінки цей потяг відчують. У той період вони роїлися довкола мене. А я далеко не Бред Пітт чи ще хто. Ти не повіриш, що написала мені в есемесці інструкторка з фітнесу. Покажу при нагоді. Але я не піддався спокусі. Зціпив зуби, і Еелет це оцінила. Ні, вона, далєбі, не казала: «Я це ціную». Однак весь час повторювала: «Мені тебе не вистачає, як і тобі — мене». Якось поночі вона запропонувала: «Дай-но я на кілька хвилин віднесу її до Германа й Рут». І поволі провела пальцем мені по плечу. А це у нас такий знак.

То була її ідея. Першою запропонувала Еелет. Ми разом постукали до них і спитали, чи не візьмуть вони до себе Офрі на пару хвилин. Гадаю, вони одразу все збагнули. Нашо той поспіх. Видно, вони з тих літніх пар, у яких ще не встигли почуття. Герман — високий і ставний. Схожий на канцлера Німеччини. А у Рут довге сиве волосся, зібране в кінський хвіст, через що вона справляє враження бадьорої жінки, а не старої пані. Вона поцікавилася в Еелет, коли Офрі востаннє їла, і Еелет відповіла, що дівчинка не має бути голодна, — втім, це лише на кілька хвилин. Рут уточнила, чи смокче вона соску, і попросила залишити їй про всяк випадок підгузок. Герман одразу почав щось мугикати до Офрі й лоскотати їй животик кінцем краватки. Офрі

всміхнулася до нього. У цьому віці, ти ж знаєш, усмішки у дітей інстинктивні, не справжні. Але я однаково сказав Еелет: «Поглянь, як вона йому всміхається». А Рут сказала, що діти Германа обожають.

Немовлям Офрі будь-кому до рук не давалася. Навіть у бабусі вона завжди плакала. Але щойно її взяла Рут, вона до неї пригорнулася, поклала голівку їй на груди і взялася пальчиками бавитися з її довгим волоссям. Рут сказала: «Ша-ша-ша» — і погладила її по щічці. Еелет схилилася над донькою й промовила: «Ми не будемо баритися, любонько?» Офрі подивилася на неї з розумінням, а тоді поглянула на мене. Ніби зібралася заплакати. Але ні. Тільки міцніше пригорнулася до грудей Рут, і та сказала: «Ласкаво прошу не хвилюватися: ми виростили трьох дітей і п'ятьох онуків». Еелет повторила, що це лише на пару хвилин, і наостанок погладила Офрі по щічці.

Щойно двері нашої квартири зачинилися, я вхопив її за дупу, але вона застигла й спитала: «Стривай, ти чуєш плач?» Ми завмерли, але чутно було тільки, як удова у помешканні нагорі соває меблі. Про всяк випадок зачекали ще пару секунд, а тоді Еелет взяла мене за руку й сказала: «Прошу, любчику, давай без прелюдій». І потягла мене до відпочивальні.

Онуки Германа і Рут розкидані по всьому світу. Двоє у Відні. Двоє у Пало-Альто. А найстарша, яка живе з матір'ю у Парижі, приїжджає щоліта і доводить місцевих підлітків до сказу своїми міні-спідницями, засмагою і зеленими очима. Вони чигають її біля будинку, як хтиві коти, а вона бавиться ними. Ненароком зачіпає їх, коли розмовляє, але себе торкатися не дозволяє. Типова юна мамзелька. Вже на високих підборах. Напахується жіночими парфумами. Торік улітку Рут послала її до нас позичити яйця, і я, без сорочки, відчинив двері, а вона з французьким акцентом зауважила: «Месьє Арно, вдягніть сорочку. Неввічливо у такому вигляді стояти перед леді», і, ніби фліртуючи, захихотіла. Я без усміху дав їй яйця і подумав: відразу видно, що ця мала лукавниця росте без батька. Якби я був її батьком, то заборонив би оту міні. Але то пусте, до неї ми ще повернемося.

Інші онуки Германа і Рут теж раз чи двічі на рік приїздять погостювати. І тоді їхнє помешкання, з якого долинають хіба що звуки фортепіано або голоси з німецького каналу кабельного телебачення, оживає і виповнюється галасом. Герман споруджує дітлахам у садку гірки й гойдалки. До виходу на пенсію він працював у концерні «Авіаційна промисловість Ізраїлю», і йому ці забавки до снаги. Він також майструє моделі літаків із дистанційним керуванням. Улітку з комори дістає басейн. Величезний, з міцного пластику. У басейні він будує авіаносець, на який вони намагатимуться посадити моделі літаків. Потім витягає авіаносець, онуки перевдягаються в купальники, залізають до басейну, бризкаються там. Але не бешкетують. Виховані діти, не такі, як оці. Їдять з ножем і виделкою. На сходах вітаються.

Коли онуки відлітають додому, Герман і Рут відчувають пригніченість. Як за розкладом. Назавтра після прощання вони замикаються у себе, і стукати до них у двері не варто. Це неможливо пояснити — ніби двері обважніли й промовляють: «Не зараз». Через два дні після від'їзду онуків вони самі стукають до нас у двері й кажуть: якщо нам треба, можна привести до них Офрі. Герман каже Офрі: «Поцілуй Германа». І нахилиється, підставляючи їй щоку. Вона цілує обережненько, щоб не вколотися об щетину. А Рут каже Еелет: «Якщо треба, можете залишити її в нас ненадовго, безкоштовно. — І майже пошепки додає: — Германові так важко, коли онуки їдуть. Уже дві доби не спить, не їсть, не голиться. Не знаю, що з ним робити».

Тож, приміром, ця справа з цілунками. Коли я казав про сигнали, то мав на увазі щось таке. Почалося з того, що коли Офрі до них приходила, він просив його поцілувати. У кожному щоку. А в останній рік він міг раптом відчинити двері, коли ми підіймалися чи спускалися сходами, нахилитися і звернутись до неї: «Агов, Офрі, поцілуй Германа».

Оце кажу тобі, а сам хочу померти: усе було ясно як божий день! Але нам просто не хотілося це бачити, — ось що я намагаюся тобі сказати. З матусею Еелет краще дитину

не залишати. Мої батьки вийшли на пенсію і весь час подорожують. До Південної Америки. До Китаю. Зненацька — наплічники на спину й гайда. А в нас саме народилася Яел. І виявилися в неї ускладнення з диханням. Ми з Еєлет тижнями просиджували біля її ліжка в шпиталі, змінюючи одне одного; ми не стуляли очей, бо раптом на мить заснеш, а вона припинить дихати. Зі зміни йдеш на роботу, бо ніколи заскочити додому й перевдягнутися. Я не виправдовуюсь, а просто кажу, що нам дедалі більше потрібні були Герман і Рут. Удень, увечері, у вікенд. Іноді відводили Офрі до них лише на півгодини. Іноді — на півдня.

Я ось пригадав, — і як це випало з пам'яті? — що одного ранку, коли Еєлет приїхала до шпиталю мене змінити й розпочати свою зміну, вона розповіла мені про свій сон: ніби ми з нею сидимо під операційною. Але дівчинка, яку оперують і якій загрожує небезпека, — це не Яел, а Офрі. Й уві сні їй не дев'ять років, а лише рочок. А хірург, який виходить з операційного блока, аби сповістити про результати, — це Герман. Проте на ньому не лікарський халат, а шпитальна сорочка для пацієнта із зав'язками позаду. Розрізу на спині вона уві сні не бачила: просто знала, що він там є. Тоді Герман тицьнув собі пальцем між бровами і сказав: «Офрі житиме».

Вона ще здивувалася, що він говорить про Офрі, а не про Яел, але не схотіла перепитати, щоб не зруйнувати відчуття полегшення.

Я не витлумачив їй цей сон. Коли ми тільки-но почали з нею зустрічатися у Хайфі, я спробував якось витлумачити її сон, але вона сказала, буцім я нічого на цьому не тямлю і ліпше мені просто слухати. Але навіть якби я його проаналізував, я б не пов'язав його з тим, що сталося через рік. Напевно, сказав би щось на кшталт: «Можливо, уві сні — тільки уві сні! — тобі легше було б знати, що Офрі хвора, бо вона сильніша і в неї більше шансів на одужання».

Так уже ми влаштовані. Поки у тебе не народиться друга дочка, ти не здатний зрозуміти до пуття першу. Лишень завдяки Яел ми зрозуміли, якою незвичайною була Офрі.

Зміст

Перший поверх	5
Другий поверх	60
Третій поверх	133